

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 18. marts 2025

Orientering nr. 06/2025

Meningsmåling: Koalitionen står fortsat til at miste sit flertal

En meningsmåling, som Spyr.fo foretog den 13. marts 2025 for bladet Blaðið Vikuskifti blandt 500 personer, viser, at oppositionspartierne Fólkaflokkurin og Sambandsflokkurin fortsat tilsammen vil få 17 mandater og dermed kunne danne en flertalskoalition, hvis der var valg til Lagtinget i dag. Den nuværende koalition står til at miste 4 mandater og får i målingen tilsammen 14 mandater. Javnaðarflokkurin står til at få 6 mandater og Framsókn 2 mandater, hvilket er en tilbagegang på hhv. 3 mandater og 1 mandat i forhold til lagtingsvalget i december 2022. Tjóðveldi oplever en lille fremgang på knap 1 procentpoint i forhold til valget i 2022 og bevarer sine 6 mandater, hvilket kan skyldes såvel skiftet på formandsposten i partiet som partiets nye landsstyremedlemmer, jf. nedenfor.

Parti	Lagtingsvalg dec. 2022	Spyr.fo 7. maj. 2024	Spyr.fo 11. sep. 2024	Spyr.fo 4. dec. 2024	Spyr.fo 13. mar. 2025
Fólkaflokkurin	18,9 (6)	26,5 (9)	28,8 (10)	28,5 (9)	27,0 (9)
Sambandsflokkurin	20,0 (7)	22,5 (8)	22,3 (8)	23,0 (8)	23,8 (8)
Javnaðarflokkurin	26,6 (9)	19,4 (6)	20,4 (7)	19,6 (7)	19,3 (6)
Sjálvstýri	2,7 (0)	1,3 (0)	1,3 (0)	2,4 (0)	1,8 (0)
Tjóðveldi	17,7 (6)	17,0 (6)	13,2 (4)	17,1 (6)	18,6 (6)
Miðflokkurin	6,6 (2)	6,6 (2)	7,1 (2)	4,1 (1)	4,6 (2)
Framsókn	7,5 (3)	6,7 (2)	6,9 (2)	5,3 (2)	4,9 (2)
I alt	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)	100,0 (33)

Større rokade i Færøernes landsstyre

Der er den 10. marts 2025 gennemført en større rokade på Tjóðveldis poster i Færøernes landsstyre som følge af, at landsstyremand for fiskeri- og infrastrukturanliggender, Dennis Holm (Tjóðveldi) den 27. februar 2025 udtrådte af landsstyret (se Orientering nr. 5/2025). Forkvinde for Tjóðveldi og vicelagkvinde

Sirið Stenberg er blevet landsstyrekvinde for udenrigs- og erhvervsanliggender i stedet for Høgni Hoydal, som er vendt tilbage til Lagtinget.

Jóhan Christiansen er blevet ny landsstyremand for fiskeri- og infrastrukturanliggender. Jóhan Christiansen er 47 år, har senest været driftsleder hos Ocean Rainforest (tangproduktionsvirksomhed) og har en bachelor i statskundskab. Han var borgmester for Tjóðveldi i Eystur kommune fra 2009 til og med 2020.

Eiríkur í Jákupsstovu er blevet ny landsstyremand for social- og kulturanliggender i stedet for Sirið Stenberg. Eiríkur í Jákupsstovu er 47 år og har været medlem af Lagtinget for Tjóðveldi siden valget i 2022. Han er cand.jur. og har haft forskellige administrative stillinger samt være politisk rådgiver for et medlem af Tjóðveldi og for partiet.

Sirið Stenberg har i interview med KVF lagt vægt på, at der med valget af de nye medlemmer af landsstyret dels er taget hensyn til partiet og dets mærkesager frem mod et kommende lagtingsvalg, dels er taget geografiske hensyn, så også områder nord for Tórshavn nu er repræsenteret i landsstyret.

Høgni Hoydal, der har været aktiv i politik siden 1998 og havde været formand for Tjóðveldi i 24 år, da han trådte tilbage den 25. oktober 2024 (se Orientering nr. 17/2024), har oplyst til KVF, at han endnu ikke har taget stilling til, om han genopstillet til det kommende lagtingsvalg.

Tunnel til Suðuroy til behandling i Lagtinget

Den 13. marts 2025 var landsstyrets lagtingslovforslag om en tunnel til Suðuroy til 1. behandling i Lagtinget. Som omtalt i Orientering nr. 18/2024 er der bred politisk enighed om de videre skridt mod at realisere projektet, som nu vurderes at koste 4,2 mia. kr. Dog har lagtingsmedlem for Framsókn, Karlot Hergeirsson, ad flere omgange udtalt sig kritisk om projektet og siger, at han kan på nuværende tidspunkt ikke kan garantere at stemme for forslaget. Karlot Hergeirsson begrundet over for KVF sin holdning med, at projektet vil få konsekvenser for andre velfærdsområder og investeringer.

Formand for Búskaparráðið (Færøernes Økonomiske Råd), Johnny í Grótinum, siger, at det – som følge af landskassens udfordringer med manglede økonomisk holdbarhed på sigt – ikke er tilrådeligt, som situationen er nu, at landskassen tager store lån uden samtidige store reformer af den offentlige sektor, dvs. besparelser eller skatteforhøjelser. Herudover vil det blive nødvendigt at nedprioritere andre offentlige anlægsprojekter, fx inden for uddannelsesområdet, sundhedsområdet og boligområdet, hvis det besluttes at gennemføre projektet med Suðuroy-tunnelen.

Lagmand Aksel V. Johannesen anerkender i interview med KVF, at det vil blive nødvendigt med reformer af den offentlige sektor for at styrke den økonomiske holdbarhed, fx forhøje pensionsalderen, samt at udsætte nogle anlægsprojekter de kommende år til fordel for tunnelen til Suðuroy. Han fastholder dog, at det fortsat er muligt at holde sig inden for den planlagte investeringsramme for landskassen på cirka 650 mio. kr. årligt. Landsstyret foreslår at bruge 100 mio. kr. af investeringsrammen de kommende 10 år til projektet. Derudover skal tunnelen finansieres via lån. Lagmanden påpeger også, at vurderingen er, at landskassen efter de første 10 år fortsat skal støtte tunnelen med cirka 110 mio. kr. om året i 30 år for at tilbagebetale lån. Tunnelen vil dog erstatte en færgeforbindelse, som i dag koster landskassen 140 mio. kr. i årlig drift, og dermed vil finansieringsmodellen ifølge lagmanden ikke belaste landskassen negativt, når tunnelen åbner.

Forslag om at hæve pensionsalderen møder kritik fra fagforeninger

Landsstyret har fremsat et forslag for Lagtinget om gradvist at hæve pensionsalderen til 70 år over perioden 2035 til 2042. Forslaget har mødt stor kritik, især fra fagbevægelsen. Koordinator for Samtak (en sammenslutning af flere arbejderfagforeninger), Sonja Jógvansdóttir, udtaler til KVF, at de nuværende

ordninger for tidlig pension hverken er værdige eller tilstrækkelige for arbejdere, der ofte har beskæftiget sig med fysisk krævende arbejde, siden de var teenagere. Derfor protesterer sammenslutningen imod forslaget om at hæve pensionsalderen til 70 år. Formand for Tórshavn Arbejderforening, Heri Reyneim, kritiserer især Javnaðarflokkurin for at have glemt sin oprindelse som arbejderparti. Han siger også, at han forventer, at der til næste lagtingsvalg vil være et nyt venstreorienteret parti – en ny Javnaðarflokkur (et nyt Socialdemokrati) – på stemmesedlen.

Sambandsflokkurins landsmøde og valg af ny næstforkvinde

Lørdag den 15. marts 2025 afholdt Sambandsflokkurin sit årlige landsmøde i kulturhuset SALT i Tvøroyri på Suðuroy. Bárður á Steig Nielsen kom i sin formandstale ind på en mulig finansiering af en tunnel til Suðuroy via statslån. Til KVF udtalte han efterfølgende, at der kunne blive tale om en besparelse på mellem 400 og 800 mio. kr. i renteudgifter, hvis projektet finansieres via statslån fra Danmark frem for landskasselån. Ifølge Bárður á Steig Nielsen vil det være meningsløst ikke at søge den bedst mulige finansieringsløsning, ligesom projektets gennemførelse i det hele taget kan afhænge af muligheden for et statslån.

I forhold til partiets visioner for fornyelse af rigsfællesskabet indeholdt Bárður á Steig Niensens formandstale en henvisning til partiets udspil fra juli 2024 ”Nýtt Samband” (Ny samhörighed). I udspillet lægges der op til en reform af rigsfællesskabet, der giver Færøerne endnu større udenrigspolitisk handlerum, samtidig med at grundlov, valuta, kongehus, retssystem, politi, anklagemyndighed og kriminalforsorg, samt udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik (delvist) fortsat skal være fælles anliggender mellem Færøerne og Danmark (se Temaorientering nr. 01/2024).

Bárður á Steig Nielsen blev genvalgt som formand uden modkandidat, mens den siddende næstformand, lagtingsmand Helgi Abrahamson, blev udfordret af medlem af Folketinget Anna Falkenberg. Med 20 stemmer mod 16, blev Anna Falkenberg valgt til ny næstforkvinde for Sambandsflokkurin. I et interview med KVF ville Anna Falkenberg hverken be- eller afkræfte, at hendes nye position i partiet er et udtryk for, at hun vil stille op til kommende lagtingsvalg.

Færøerne kan påvirkes af toldkrig mellem USA og Europa

Búskaparráðið (Færøernes Økonomiske Råd) nævner i sin forårsredegørelse 2025 (se Orientering nr. 5/2025) spørgsmålet om en mulig negativ påvirkning af Færøernes økonomi af en toldkrig mellem USA og Europa. Dels direkte hvis færøske varer bliver omfattet af en ekstra told på varer fra Europa, dels indirekte hvis økonomien i Europa påvirkes negativt af en toldkrig, og købekraften hos forbrugerne i Europa og efterspørgslen efter færøske fiskeprodukter falder. I 2024 gik 45 pct. af Færøernes vareeksport til EU, 15 pct. gik til USA og 12 pct. til Asien. Direktør for lakseopdrætsvirksomheden Bakkafrost, Regin Jacobsen, udtalte til KVF den 13. marts 2025, at virksomheden oplever, at markedet er påvirket af den uvished, som en toldkrig vil medføre, og at prisen på laks er faldet i 2025 i forhold til 2024. Det er dog en situation, som virksomheden forventer at kunne håndtere med relevante afbødende tiltag.

Håndboldsejr til det færøske herrelandshold i EM-kvalifikationen

Det færøske herrelandshold i håndbold sikrede sig en vigtig 32-31 sejr over Holland den 16. marts 2024 i Amsterdam. Sejren bragte Færøerne på førstepladsen med fem point i holdets EM-kvalifikationsgruppe. Med to runder tilbage i kvalifikationen har Færøerne øget chancerne for at kvalificere sig til EM-slutrunden i januar 2026. Ifølge KVF havde herrelandsholdet opbakning fra ca. 1.000 færøske tilskuere.